Rus Dilinde Kiplik Parçacıkları:
Anlamı, Dildeki İşlevi Ve Çeviri Sorunları Üzerine

Leyla Çiğdem DALKILIÇ[*]

ÖZ

Dilde tek başına bir anlamı olmayan fakat farklı tür ve işlevdeki sözcükler arasında anlam ilişkisi kuran, cümle içerisinde ancak bir bütün olarak bakıldığında anlam ve görev kazanan kiplik parçacıkları, Rus dilinde hem edebi eserlerde hem de günlük konuşma dilinde yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Bir kiplik parçacığı cümle içerisinde kullanıldığı yere göre hem anlamsal hem de fonksiyonel olarak birincil bilinen anlamından farklı olarak tamamen başka bir anlama ve göreve sahip olabilmektedir. Bu durumda, ancak metin veya cümle içerisinde anlamı ve işlevi anlaşılabilen kiplik parçacıklarının anlam ve görevlerinin belirlenmesinde zorluklar yaşanabilmektedir. Bu makalede Rus dilinde "çastitsa", Türkçede ise kiplik parçacıkları olarak adlandırılan yapıların Rus dilindeki yeri, sahip oldukları çeşitli anlamlar, dildeki işlevleri ve kullanım alanları incelenmektedir. Bunun yanı sıra, genel olarak tek başına belirli bir anlama sahip olmayan bu yapıların Türkçeye çevirisi esnasında karşılaşılan zorluklara da değinilmektedir. Bu bağlamda, söz konusu çalışmada Rus edebiyatının önde gelen eserlerinde yer alan kiplik parçacıklarına ait örnekler, kullanım alanlarına göre birbirleriyle ve Türkçe ile karşılaştırmalı olarak incelenerek çevirideki yansımalarına ve çeviri alternatiflerine de yer verilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Kiplik parçacıkları, anlam ve işlevleri, ifadecilik, Rusça-Türkçe çeviri.

ABSTRACT

Particles in Russian Language:

On its meaning, function in language and translation problems

Particle is a function word that must be associated with another word or phrase to impart a meaning, in other words, particle does not have its own lexical definition. Particles as a separate part of speech, are used intensively in daily language as well as in the literature of Russian language. Depending on where a particle is used, it may have a completely different meaning and function unlike as its primary functional meaning as well as semantical meaning. In this case, particles which their meaning and function can be understood only in a sentence or in a text, could be challenging to determine their meaning and their role in the sentence or in the text. In this article, the place of these structures in Russian language that are called "*chastitsa*" in Russian language and "*kiplik parçacıkları*" in Turkish, their meaning that have varieties, functions and uses in speech are analyzed. Besides, the examples of the particles, taken from the most famous works of Russian literature, have been compared with each other and with Turkish language according to their usage, the reflection of these particles in translation and the alternatives of their translation have been studied in this article.

Keywords: Particles, meaning and functions, expressiveness, Russian-Turkish translation.

GİRİŞ

Rus dilinde hem edebi eserlerde hem de konuşma dilinde yaygın olan kiplik parçacıkları dildeki yapı ve işlevlerine göre çeşitlilik göstermektedirler. Türkçede farklı tür ve görevdeki sözcükler ve kavramlar arasında anlam ilgisi kurmaya yarayan ve tek başlarına anlamı olmayan, cümle içerisindeki diğer sözcüklerle birlikte anlam

[*] Yard. Doç. Dr., Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Slav Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, lcdalkilic@ankara.edu.tr